

ANOTACE

JAROSLAV RYTÍŘ

Proč zastánci idejí nemohou dopustit, aby bytost (ousia) byla podkladem (hypokeimenon)?

Aristoteles, Met. VII 6, 1031b 15–18.

Je pak zároveň jasné i to, že budou-li ideje takové, jaké jsou podle tvrzení některých <lidí>, nebude bytost podkladem. Bytostmi totiž <podle nich> nutně budou ideje, avšak ne<budou se moci vypovídat> o podkladu. Byly by totiž díky účasti.

Argument je součástí úvahy o totožnosti či různosti toho, co je o sobě (τὸ καθ' αὐτό), a bytnosti takového jsoucna (τὸ τί ἦν εἶναι). Aristoteles chce ukázat, že obojí musí být jedno a totéž. Ukazuje to především tak, že předvádí neudržitelnost závěrů, k nimž vede opačný předpoklad. První část této demonstrace se koná ve světě idejí, protože platónské ideje jsou sice hypotetický, ale ukázkový případ toho, co je samo o sobě. Ve druhé části vyvozuje Aristoteles závěry, které mají platit i pro vnímatelné jsoucno a bez předpokladu idejí. Uvedený argument patří stále ještě do první části, protože předpokládá existenci idejí, vede však k závěru, který se týká vnímatelného jsoucna.

Proč tedy nemůže být za předpokladu idejí bytost podkladem? Protože by se ideje vypovídaly o něčem jiném, co by jim předcházelo a na čem by jako něco pozdějšího měly účast? Anebo proto, že by musely být přítomny v podkladu, o němž se vypovídají, a v důsledku toho závislé na tom, zda na nich má něco účast? A proč tu Aristoteles vůbec mluví o podkladu, když předmětem úvahy mělo být to, co je o sobě, zatímco podklad je to, o čem se vypovídá jiné?